

SKRIFTLIG FRÅGA TILL STATSRAÅD

Från Riksdagsförvaltningen
2020-08-10
Besvaras senast
2020-08-24

Till utrikesminister Ann Linde (S)

2019/20:1909 Försvaret av demokratiska reformer i Etiopien

När premiärminister Abiy Ahmed mottog Nobels fredspris i december 2019 betonade han betydelsen av det konkreta fredsarbetet. I sitt till tal underströk han också vikten av att respektera mänskliga rättigheter. Han redogjorde för framsteg i sitt eget land:

“We have released all political prisoners. We have shut down detention facilities where torture and while human rights abuses took place. Today, Ethiopia is highly regarded for press freedom. It is no more ‘Jailer of Journalists’. Opposition leaders of all political stripes are free to engage in peaceful political activity. We are creating an Ethiopia that is second to no one in its guarantee of freedom of expression. We have laid the groundwork for genuine multiparty democracy, and we will soon hold a free and fair election.”

Fredsbyggandet med Eritrea var viktig för befolkningen på bägge sidor och blev en signal om en positiv utveckling för hela regionen. Det omöjliga hade blivit möjligt, och de demokratiska beslut som fredspristagaren talade om i Oslo hade mött optimism och höga förväntningar bland många i Etiopien, inklusive bland politiker och andra som nu valde att komma hem från exiltillvaron. Amnesti beviljades för oppositionella politiker och opinionsbildare.

Men läget är annorlunda i dagens Etiopien. De politiska motsättningarna har skärpts dramatiskt. Optimismen har förbytt i tendenser till splittring och etniska motsättningar, som förstärks av statliga och privatägda medier. Undantagstillstånd råder i de västra och södra delarna av Oromia samt i vissa områden i Amhara.

Det val som skulle ha hållits i början av hösten har skjutits på obestämd framtid. Coronakrisen var ett argument, men att beslutet togs utan större konsultation med andra partier och att inget nytt datum fastställdes bidrog till ökad misstro bland kritiska grupper. Samtidigt uppstod motsättningar kring den officiella, nationella valkommittén, Nebe. Oppositionspartier protesterade och påpekade att de blivit överkörda av regeringspartiet inför det betydelsefulla valet av ledamöter till den institutionen.

En annan fråga som bidragit till den växande polariseringen har handlat om inget mindre än landets övergripande organisation. Etiopien har i dag en

federativ struktur, men regeringen med premiärministern i spetsen har talat för en avveckling av det etniskt federativa systemet (som ger etniska folkgrupper rätt till självbestämmande och att utöva och utveckla sitt språk och sin kulturella identitet). Detta är kontroversiellt inte minst i den folkrika Oromoregionen, där invånarna upplever att de redan har berövats rättmätigt inflytande genom beslut från regeringen. Landets organisering är främst en fråga för etiopierna själva, och det är viktigt att demokratiseringsprocessen fortskrider och att landets organisationsstruktur bestäms i fria och demokratiska val.

Konflikter har blivit allt vanligare i flera delar av landet och särskilt i Oromia. Välkända oromoledare som Jawar Mohammed och Bekela Gerba har fängslats; enligt uppgift har de satts i mörka källarcer under sin tid som häktade. De växande motsättningarna har yttrat sig i större demonstrationer mot regeringen. Polismakt och även militär har behandlat demonstranter och andra aktivister brutalt och stämplat många av dem som rebeller eller terrorister.

Efter mordet på den populära oromoartisten Hachalu Hundessa utbröt häftiga demonstrationer i Oromiaregionen som i vissa fall fick en våldsam karaktär.

Säkerhetsstyrkornas agerande förvärrade situationen allvarligt. Amnesty International har rapporterat uppgifter om att 239 människor dödades och 4 500 arresterades under de första dagarna efter mordet på Hachalu Hundessa. Flertalet skolor i Oromoregionen omvandlades till fängelser.

Flera ledare inom oppositionen har fängslats på grunder som förefaller minst sagt oklara och snarast tyder på att de spärrats in på grund av sitt politiska engagemang. Den tidigare journalisten och numera politikern Eskinder Nega är arresterad. Det finns uppgifter om att han skulle blivit misshandlad i fängelset och utsatt för psykisk tortyr. Ytterligare ledare har fängslats, förutom Eskinder Nega, Jawar Mohammed och Bekele Garba, även exempelvis Hamza Borana och andra från Oromo Federalist Congress (OFC). Även ledaren för Oromo Liberation Front (OLF), Dawud Ibsaa, är i husarrest, och det finns oro för hans säkerhet. Stora delar av OLF:s ledarskap är också internerade. I dagarna väntas en tysk medborgare ställas inför domstol.

I Oslo talade Abiy om framsteg för yttrande- och pressfriheten. Även i det avseendet har verkligheten blivit annorlunda. Amnesty har rapporterat om att journalister arresterats på lösa grunder men uppenbarligen baserat på deras

rapporter.

Oromia Media Network (OMN), som utgör ett av landets få och största oberoende mediekkanaler och som utgjort en röst för många olika etniska grupper, har av regeringen stängts, och dess utrustning har konfiskerats. Flertalet journalister i Oromia Media Network har arresterats, inklusive dess chef Girma Gutema. Även andra journalistföreningar har utsatts för påtvingade stängningar. Nedstängningar av internet och telefoni har eskalerat sedan mordet på Hachalu Hundessa och förefaller syfta till att dämpa och kontrollera det folkliga missnöjet.

Summan av denna bild är att Etiopien nu befinner sig i en svårt kritisk situation. Polariseringen mellan de politiska grupperingarna är djup. Läget har förvärrats av att den senaste tidens våldsbrott drabbat religiösa och etniska minoriteter. Ett sönderfall mellan olika regioner skulle vara katastrofalt.

Våra tentativa slutsatser är:

Vi tror det är av stor vikt att svenska regeringen ger prioritet till de åtgärder som kan bidra till att utvecklingen i Etiopien vänder i positiv riktning igen. Inte bara därför att det sedan länge finns nära relationer och konstruktiva kontakter mellan våra två länder utan också för att så mycket faktiskt står på spel om utvecklingen i denna del av Afrika. Nu gäller det att åtminstone att göra det möjliga just möjligt igen.

Strategin bör förstås inkludera likasinnade andra regeringar och grupperingar liksom framträdande internationella organisationer, varav många redan finns på plats i Etiopien.

En verklig dialog synes vara särskilt viktig i detta läge. Med regeringen, förstås, men också med fristående och opposition.

Det finns vissa förväntningar som vi menar måste framföras akut i detta läge:

- Att regeringen reformerar militär- och polisväsendet för att få bort dödsskjutningar och massarresteringar.
- Att statliga och privatägda medier upphör med att uppvigla och skapa etniska motsättningar, särskilt mellan amhara och oromo.

- Att de politiska fångarna frigges, bland dem ledare för oppositionen som Jawar Mohammed, Bekele Gerba, Eskinder Nega och andra.
- Att journalister fångslade för sin journalistiska verksamhet frigges och att mediecenter som OMN tillåts öppna igen.
- Att de tusentals främst ungdomar som har blivit masshäktade antingen får sin sak prövad i rättegång eller släpps fria i brist på åtalpunkter i enlighet med vad Amnesty skriver.
- Att en seriös dialog initieras mellan regeringen och den politiska oppositionen.
- Att mordet på Hachalu Hundessa liksom omständigheterna kring de många dödsfallen i samband med demonstrationerna därefter blir föremål för en opartisk, professionell utredning.

Med anledning av detta vill jag fråga utrikesminister Ann Linde:

Kan ministern ta upp frågan om demokratisk utveckling i Etiopien med företrädare för den etiopiska regeringen, och hur kommenterar ministern den demokratiska utvecklingen i Etiopien?

.....

Anders Österberg (S)

Överlämnas enligt uppdrag

Johan Welanders